[2024] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 28 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 847

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਬਨਾਮ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2634 ਆਫ 2013)

07 ਨਵੰਬਰ 2024

[ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀਜੇਆਈ, ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ,

ਪਾਮਿਦੀਘੰਤਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ, ਪੰਕਜ ਮਿਥਲ ਅਤੇ

ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, * ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

(ਏ) ਜਦੋਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; (ਅ) ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; (ਗ) ਕੀ ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ; (ਡੀ) ਕੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; (ਈ) ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; (ਚ) ਕੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਭਰਤੀ - ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣਾ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ, ਨੁਕਸਦਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮੰਗਣਾ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। [ਪੈਰਾ 13]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਭਰਤੀ - ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕਿ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ' ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਖੇਡ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਆਰਟੀਕਲ 16 ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।

---

* ਲੇਖਕ

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਆਰਟੀਕਲ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਨਤਾ - ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 14 ਜੀਨਸ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ - ਆਰਟੀਕਲ 16 ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਰਟੀਕਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡ, ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ. [ਪਾਰਸ 14, 42(2)]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਭਰਤੀ - ਕੀ ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜਾਅ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨਮਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ - ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ ਸਿਲੈਕਟ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਸਿਲੈਕਟ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ - ਦੋ ਕੇਸ ਇਸ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇ. [ਪਾਰਸ 18, 30, 42(3)]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਭਰਤੀ - ਕੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਭੇਦਭਾਵ ਰਹਿਤ/ ਗੈਰ-ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਾਂਝ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 42(4)]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਭਰਤੀ - ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖੋਂ ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ - ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ - ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ. [ਪਾਰਸ 39, 42(5)]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ - ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਕੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ - ਪਰ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ - ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਾਧਨ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ - ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਲੈਕਟ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਰਾਜ 'ਤੇ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 40]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਭਰਤੀ - ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ - ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਵੇਕ - ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ - ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ - ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਤਕ

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਵਿਆਜ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 16]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [2008] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1025 : **(2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ 512 - ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਹਾ।**

ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ [2010] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 256: **(2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 104;** *ਕੇ. ਐਚ. ਸਿਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।* [2006] ਪੂਰਕ। 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 790: **(2006) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 395;** *ਐਮ. ਪੀ. ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨਵਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪੋਟਦਾਰ* [1994] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 665: **(1994) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 293;** *ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਸੁੰਦਰਮਨ* [1997] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 792: **(1997) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 664;** *ਤ੍ਰਿਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ. ਬੀ.* [2008] 15 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 194: **(2009) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 768;** *ਸਲਾਮ ਸਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇੰਫਾਲ ਅਤੇ ਅਨਰ ਵਿਖੇ ਮਣੀਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ/* [2024] 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 885:**2424 ਆਈ. ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਸੀ. 647-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।**

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਰਵਾਹ [1974] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 165: **(1974) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 220;** *ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ* **(2013) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 540;** *ਸ਼ੰਕਰ ਕੇ. ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [2003] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 796:* **(2003) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 519;** *ਮੁਹੰਮਦ। ਸੋਹਰਾਬ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* [2009] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 907: **(2009) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 555;** *ਏ. ਪੀ. ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ.ਬੀ. ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ [1990] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 463:* **(1990) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 669;** *ਰਾਖੀ ਰੇ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ* [2010] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 239: **(2010) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 637;** *ਈ. ਪੀ. ਰਾਏਪੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਟੀ. ਐੱਨ.* [1974] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 348: **(1974) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 3;** *ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਮੈਟਲਿਕਸ ਲਿਮਟਿਡ* [2020] 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 45: **(2023) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 634;** *ਸ਼ੰਕਰਸਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1991] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 567:* **(1991) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 47;** *ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਐੱਸ. ਸੀ. ਅਤੇ ਐੱਸ. ਟੀ. ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਏ. ਆਰਥਰ ਜੀਨ ਅਤੇ ਅਦਰਜ਼* [2001] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1183: **(2001) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 380;** *ਐੱਮ.ਰਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* [2018] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 763: **(2018) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 195; ਪੀ.** *ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* (1984) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 200: **(1984) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 141;** *ਹੇਮਾਨੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ* (2008) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1066: **(2008) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 11;** *ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* (1985) ਪੂਰਕ. 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 657: **(1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 417;** *ਲੀਲਾ ਧਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ* (1982) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 320: **(1981) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 159;** *ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ* (2009) 14 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 210; *ਬੈਂਕਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਰਿਕਰੂਟਮੈਂਟ ਬੋਰਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਬਨਾਮ. ਰਾਮਲਿੰਗਮ* **(1998) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 523-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ

ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈਂਡਬੁੱਕ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਟਾਫ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ 2002; ਕੇਰਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼, 1991

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ; ਭਰਤੀ; ਮੁਲਾਕਾਤ; 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ'; ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ; ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ; ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14; ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16; ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309; ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ; ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ; ਗੈਰ-ਮਨਮਰਜ਼ੀ; ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ; ਸੂਚੀ ਚੁਣੋ; ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ; ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ; ਮਨਮਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ।

ਕੇਸ ਉੱਠਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2013 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2634

2010 ਦੇ ਡੀਬੀਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 2174 ਵਿੱਚ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 11.03.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2013 ਦੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2635 ਅਤੇ 2636

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਰਿਤੂ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਮੋਹਨ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੁਰਾਗ ਕਟਾਰਕੀ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਨੀਤੂ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸੀਆ ਬੇਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰੀਪ੍ਰਿਆ ਪਦਮਨਾਭਨ, ਕੁਰੀਆਕੋਸ ਵਰਗੀਜ਼, ਵੀ. ਸ਼ਿਆਮੋਹਨ, ਸ਼ਰੂਤੰਜਯਾ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਹਰੀਹਰਨ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਿਨਹਾ, ਅਕਸ਼ਤ ਗੋਗਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਈਸ਼ਾ ਘਈ (ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇਐਮਐਨਪੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ), ਰਾਘੇਂਥ ਬਸੰਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਿਜ਼ ਮੈਥਿਊ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕਾਸ਼ੀ ਲੋਢਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੱਲਿਕਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕਾਸ਼ੀ ਲੋਢਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਲਿਕਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਓਮਨ ਅੰਨਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਰਵਸ਼ੀ ਚੌਹਾਨ, ਚੇਤਨ ਗਰਗ, ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਅਜੇ ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ.

ਨਟਰਾਜ, ਏਐਸਜੀ, ਵਿਜੇ ਹੰਸਾਰੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਵਨਸ਼੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਰਸ਼ਿਕਾ ਸਵਰੂਪ, ਤਾਨਿਆ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਮਾਈਬਾਮ ਨਬਾਘਨਾਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ, ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼ਕਤੀ ਕੇ ਪਟਨਾਇਕ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ.

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.

ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਹਵਾਲਾ

1. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 20 ਮਾਰਚ 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ [4] ਰਾਹੀਂ ***ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ,*** [3] ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** [2] ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

2. ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

   (ਏ) ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 17 ਸਤੰਬਰ 2009 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਦੀਆਂ 13 ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਹਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

   (ਬੀ) ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 229 (2) ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਟਾਫ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ 2002' 6 ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

---

1. ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈਂਡਬੁੱਕ।
2. ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ (2008) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 512
3. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ (1974) 3 ਐਸਸੀਸੀ 220
4. ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 4 ਐਸਸੀਸੀ 540
5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ।
6. 2002 ਦੇ ਨਿਯਮ।
7. ਸੰਵਿਧਾਨ[ਸੋਧੋ]

(ਸੀ) 2002 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ 5 ਦਸੰਬਰ, 2002 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਅਨੁਵਾਦਕ' (ਸਾਧਾਰਨ ਸਕੇਲ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"ਅਨੁਵਾਦਕ (ਸਾਧਾਰਨ ਪੈਮਾਨੇ)

ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ (ਸਾਧਾਰਨ ਸਕੇਲ) ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਪਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕਾਂ ਜਾਂ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੇਡ (ਸਾਧਾਰਨ ਸਕੇਲ) ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਲੋਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੇਪਰ-1 ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ 100 ਅੰਕ

ਪੇਪਰ-2 ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ 100 ਅੰਕ

ਵਿਆਖਿਆ: ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ:

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੋਵੇਗੀ 50 ਅੰਕ

ਨੋਟ: ਹਰੇਕ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 75% ਅੰਕ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਡੀ) ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 24 ਜੁਲਾਈ 2004 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, 5 ਦਸੰਬਰ 2002 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ (ਸਾਧਾਰਨ ਸਕੇਲ) ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

"ਅਨੁਵਾਦਕ

ਭਰਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਕੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਜਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਹਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਲਾਅ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ"

(ਈ) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 8 ਸਤੰਬਰ, 2009 ਨੂੰ, 5 ਦਸੰਬਰ 2002 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ:

"ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ"

(ਐੱਫ) 19 ਦਸੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 21 ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਤੀਜਾ 20 ਫਰਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 3 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 75% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 75% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ, ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

(ਜੀ) ਕੁਝ ਅਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੱਟ ਆਫ ਨੂੰ 75% ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਇਹ "ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਐੱਚ) ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 11 ਮਾਰਚ 2011 ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪਲੇਸਮੈਂਟ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਚ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਆਈ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, 20 ਮਾਰਚ 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਛੁੱਟੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

<u>ਹਵਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼</u>

3. ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਵਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

> **"5.** ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 75% ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ (ਭਾਵ 17-9-2009) ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ (ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ, ਉਕਤ ਨੁਸਖੇ ਨੂੰ 14-7-2004 ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
>
> **6.** ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 75% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, "ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਇੱਕ ਕਲੀਚ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ *ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ* [<u>ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ</u> (2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ 512 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 524, ਪੈਰਾ 27 : (2008) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਅਤੇ ਐਸ) 841] ਕਿ ਇਹ "ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ" ਹੈ।
>
> **7.** ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ "ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ "ਕਾਨੂੰਨ" ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਧਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ "ਕਾਨੂੰਨ" ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

8. ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਭਾਵ "ਰਾਜ" ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

9. ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, "ਕਾਨੂੰਨ" - ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

10. ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਮਨਾਹੀ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸਖਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16, ਆਦਿ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਨਾ ਕਰੇ। ਖੇਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ।

11. ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ *ਮਾਮਲੇ [(ਏ) ਸੀ. ਚੰਨਾਬਸਵੈਹ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ.* 1965 ਐਸ. ਸੀ. 1293; *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਰਵਾਹ* (1974) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 220:1973 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ. ਅਤੇ ਐਸ) 488; *ਪੀ. ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* (1984) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 141:1984 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ. ਅਤੇ. ਐਸ.) 214; *ਉਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* (1985) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 721:1985

ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 919; *ਦੁਰਗਾਚਰਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ* (1987) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 646:1988 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 36: (1987) 5 ਏਟੀਸੀ 148; *ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ। ਬਨਾਮ ਰਫੀਕੁਦੀਨ,* 1987 ਸੁਪ੍ਰਿੰਟ ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 401:88 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 183: (1987) 5 ਏਟੀਸੀ 257; *ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐੱਸ. ਆਰ. ਟੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੀਮਰਾਓ ਮਾਂਡਵੇ* (2001) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 51:2002 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 720; *ਪਿੱਟਾ ਨਵੀਨ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਨਰਸੈਯਾ ਜ਼ੰਗੀਤੀ* (2006) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 261: (2007) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 92;ਕੇ. *ਮੰਜੂਸਰੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ* (2008) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 512: (2008) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ ਐੱਸ.) 841; *ਹੇਮਾਨੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ* (2008) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 11: (2008) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 203; *ਕੇ. ਐੱਚ. ਸਿਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ* (2006) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 395:2006 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 1345; *ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ* (2010) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 104:1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 756; *ਰਾਖੀ ਰੇ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ* (2010) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 637: (2010) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 652; *ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* (2011) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121:(2012) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 390-ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਅ) ਪੀ. ਮਹਿੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (1990) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 411:1990 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 163:12 ਏ. ਟੀ. ਸੀ. 727; ਐੱਮ. *ਪੀ. ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨਵਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪੋਟਦਾਰ* (1994) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 293:1994 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 1377: (1994) 28 ਏਟੀਸੀ 286; *ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਥ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਏ. ਏ. ਬੇਗ* (1999) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 544:1999 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ. ਅਤੇ ਐਸ) 325; *ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ* (2005) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 365:2006 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ. ਅਤੇ ਐਸ) 1071; *ਮੁਹੰਮਦ. ਸੋਹਰਾਬ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ* (2009) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 555: (2009) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 917-ਜਿੱਥੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।] ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਨੇ (1) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ, ਜਾਂ (2) ਚੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੱਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ।ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ [ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ]* ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਵਾਇਵਾ ਵੋਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ। (2008) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 512 ਪੰਨਾ 524, ਪੈਰਾ 27: (2008) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 841] ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੋਈ ਟੈਸਟ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਟੈਸਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐੱਸ. ਆਰ. ਟੀ. ਸੀ. (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਵਿੱਚ ਸੀ)* ਲੈਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ।

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਐੱਸ. ਆਰ. ਟੀ. ਸੀ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਭੀਮਰਾਓ ਮਾਂਡਵੇ (2001) 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 51 ਪੀਪੀ. 55-56, ਪੈਰਾ 5: 2002 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ ਐੱਸ.) 720])।

12. ਜੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ [*ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ*] (2008) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 512 ਪੰਨਾ 524, ਪੈਰਾ 27: (2008) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 841] ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 21 ਵਿੱਚੋਂ 13 "ਸਰਬੋਤਮ" ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੰਜੂਸਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ [*ਕੇ. ਮੰਜੂਸਰੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ।* (2008) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 512 ਪੰਨਾ 524, ਪੈਰਾ 27: (2008) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 841] ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

13. *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਰਵਾਹ* ((1974) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 220:1973 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 488) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਾਖਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ ਜਿੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਭਰਤੀ 15 ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 40 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ (45 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਸਿਰਫ਼ 7 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 55 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਲੱਬਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਕੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਭਰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾ ਭਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੇਵਾ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ *(ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਰਵਾਹ)* ਕੇਸ [(1974) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 220:1973 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐਲ ਅਤੇ ਐਸ) 488], ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਪੀ. 227, ਪੈਰਾ 12)

12. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਵਧੇਰੇ (ਸਿਰਫ) ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅੰਕ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

14. ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਰਵਾਹ* [(1974) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 220:1973 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 488] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ [ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ] ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। (2008) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 512 ਪੰਨਾ 524, ਪੈਰਾ 27: (2008) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 841] ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਵਿੱਚ [*ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪੀ. ਰਾਜ*] (2008) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 512 ਪੰਨਾ 524, ਪੈਰਾ 27: (2008) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 841] *ਪੀ. ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* [(1984) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 141:1984 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 214], *ਉਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ* [(1985) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 721:1985 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 919] ਅਤੇ *ਦੁਰਗਾਚਰਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ* [(1987) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 646:1988 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 36]। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਾਰਵਾਹ* [(1974) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 220:1973 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਐੱਲ. ਅਤੇ. ਐੱਸ.) 488] ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ "ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਸੀ. ਚੰਨਾਬਸਵੈਹ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ* [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 1293], ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ" ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਚੋਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਖਤ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ

4. ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ, ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਰਾਜ / ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਦੂਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 16 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਖੇਡ' ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ"। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਜੋ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ (ਭਾਵ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜੋ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6. ਕਟ-ਆਫ ਮਿਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਰੀਖ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਟ-ਆਫ ਮਿਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਾਰੀਖ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ।

7. ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਹੋਣ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਿੱਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

---

8. ਸ਼ੰਕਰ ਕੇ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਕੇ. ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2003) 9 ਐਸਸੀਸੀ 519

9. ਮੁਹੰਮਦ. ਸੋਹਰਾਬ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 4 ਐਸਸੀਸੀ 555

8. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ *ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ (ਓ) ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ *ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (ਅ) ਕੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ

9. ਅਸੀਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸਖਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਵਾਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਟਰੀ ਸੁਣੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਜੋ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਭਾਵ, ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ) ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜੋ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ / ਬਦਲਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਹੁਨਰਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ

10. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਕਿ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ' ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

(ਏ) ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਅਤੇ 14 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਖੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਯੋਗ ਹਨ, ਨੂੰ ਚੋਣ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਬੀ) ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ/ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਹੜੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ/ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸੋਧ ਸਕਣ।

(ਸੀ) ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਕੱਟ ਆਫ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਕੱਟ ਆਫ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ. ਦੂਜਾ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਯੋਗ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯੋਗ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਕੱਟ ਆਫ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਡੀ) ਜੇ ਯੋਗਤਾ ਕਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਪਰੀਖਕ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਅੰਕ ਮਿਲਣਗੇ।

(ਈ) ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਨਮਾਨੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਐੱਫ) ਵਿਵੇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜੀ) *ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ* (ਸੁਪਰਾ) ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ* ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ *ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ* ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

11. ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

(ਏ) ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ, ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ, ਕਟ ਆਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਕਟ-ਆਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਬੀ) ਭਾਵੇਂ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਕੁਆ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਲਈ ਕੋਈ ਕਟ-ਆਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਟ-ਆਫ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਟ-ਆਫ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਸੀ) ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਟ-ਆਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਕਟ-ਆਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਡੀ) ਚੋਣ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜੋ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

12. ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਾਂਗੇ:

(ਏ) ਜਦੋਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ' ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ;

(ਸੀ) ਕੀ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ;

(ਡੀ) ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ;

(ਈ) ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 30910 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(ਐੱਫ) ਕੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਏ) ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ/ਸਮਾਪਤੀ

13. ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣਾ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ, ਨੁਕਸਦਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਮੰਗਣਾ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵਰਗੇ ਕਈ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(ਬੀ) ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ

14. ਖੇਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 1412 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 1613 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੈ

---

10. ਧਾਰਾ 309. ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਐਕਟ ਸੰਘ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

11. ਏ.ਪੀ. ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ (1990) 2 ਐਸਸੀਸੀ 669; ਅਤੇ ਰਾਖੀ ਰੇ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 637

12. ਆਰਟੀਕਲ 14. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰੀ। - ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

13. ਆਰਟੀਕਲ 16. ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ। (1) ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। (2) ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਕੇਵਲ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤ, ਲਿੰਗ, ਵੰਸ਼, ਜਨਮ ਸਥਾਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿਚਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਜਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

14. (4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿਚਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. (4- ਏ) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਜਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਜੀਨਸ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16 ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।14 ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨਿਰਪੱਖ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਿਤ ਲੋੜ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

15. ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਜਾਂ ਸਥਾਪਤ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

16. ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਪਿਛਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ

(4-B) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿਚਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਭਰੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਖੰਡ (4-ਏ) ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਭਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਈ. ਪੀ. ਰਾਏੱਪਾ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਰਾਜ (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.

15 ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਮੈਟਾਲਿਕਸ ਲਿਮਟਿਡ (2023) 10 ਐਸਸੀਸੀ 634

16 ਸ਼ਿਵਾਨੰਦਨ, ਸੀ.ਟੀ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2023 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 709

ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ।

(ਸੀ) **ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ**

18. ***ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਭਰਤੀ ਅਭਿਆਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ (ਗਰੇਡ 2) ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਚੋਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਹੋਣੀ ਸੀ। 30.11.2004 ਦੇ ਇੱਕ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 75 ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ 25 ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਓਸੀ, 20 ਬੀਸੀ, 21 ਐਸਸੀ 22 ਅਤੇ ਐਸਟੀ 23 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 30.1.2005 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ 24.2.2005 ਨੂੰ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 83 ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਫਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਮਾਰਚ 2006 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ 83 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 100 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ 25 ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ; ਅਤੇ 125 ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕ। ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰੀ ਅਦਾਲਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ 100 ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ 25 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ 75 ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ 25 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

20. ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਅਨਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ।

21. ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ।

22 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ।

23 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ।

30.11.2004 ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਮਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪਾਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਓਸੀ ਲਈ 50%, ਬੀਸੀ ਲਈ 40% ਅਤੇ ਐਸਸੀ ਅਤੇ ਐਸਟੀ ਲਈ 35%) ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਸੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 12.5 ਅੰਕ, ਬੀਸੀ ਵਿੱਚ 10 ਅੰਕ ਅਤੇ ਐਸਸੀ ਅਤੇ ਐਸਟੀ ਵਿੱਚ 8.7 ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਿਰਫ 31 ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਏ ਪਾਏ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਿਰਫ 31 ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ 31 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 9 ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

19. ਇਸ ਤੱਥ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਸਐਲਪੀ 24 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ 100 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 75 ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ:

> "22. ... ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 13.3.2006 ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ... ਇਸ ਸਮਝ 'ਤੇ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ

---

24. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕ ਸਿਰਫ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਜਾਣਗੇ, ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ. ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੋਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ - ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ ਖੇਡ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

27. ... ਇਸ ਲਈ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

33. ... ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ. ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ***ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ***[25] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> 15. ... ਜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਚੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਚੋਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਟੈਸਟਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21. ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਏ) ਕਿ ਖੇਡ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ (ਅ) ਜੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ

---

25. [2010] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 256: (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 104

ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅੰਕ ਦੇਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ (ਬੀ) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਕਟ ਆਫ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

22. ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਦੋ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਓ) ਜੇ ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 21 ਵਿੱਚੋਂ 13 "ਸਰਬੋਤਮ" ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ (ਅ) ***ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ।

23. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਦਸ਼ਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** ਇਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਸੂਚੀਬੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ***ਸ਼ੰਕਰਸਨ ਦਾਸ***[26] ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

> "7. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੋਗ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

---

26. ਸ਼ੰਕਰਸਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰਸਨ ਦਾਸ ਵਿ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1991) 3 ਐਸਸੀਸੀ 47, ਜਿਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਐਸਸੀ ਐਂਡ ਐਸਟੀ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਏ ਆਰਥਰ ਜੀਨ ਐਂਡ ਹੋਰ (2001) 6 ਐਸਸੀਸੀ 380; ਐਮ. ਰਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2018) 16 ਐਸਸੀਸੀ 195; ਅਤੇ ਰਾਖੀ ਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 637

ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ। ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਭਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਰਤੀ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

24. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ (ਭਾਵ, ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ*** ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ), ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ***ਮਰਵਾਹਾ*** ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ***ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਬ੍ਰਾਂਚ) ਵਿੱਚ 15 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 45% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 40 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ, ਨੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸੱਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 7 ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। 8ਵੀਂ, 9ਵੀਂ ਅਤੇ 13ਵੀਂ ਰੈਂਕਿੰਗ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਸੂਚੀ 'ਚ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 55% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ◌ਾ◌ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਲਈ 55% ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 45% ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

25. ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ (ਅਰਥਾਤ, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ 10)27 ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ:

> "10. ... ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗਾ

---

27. ਨਿਯਮ 8. ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 45% ਅੰਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪੇਪਰ, ਭਾਵ ਹਿੰਦੀ (ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 33% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਨਿਯਮ 10. (i) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; (ii) ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 8 ਅਧੀਨ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੈਂਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮ 10 ਦਾ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ..... ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (i) ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ (ii) ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ◌ਾ◌ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 10 ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹੈ।

11. ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਮੰਡਮਸ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਾ. ਰਾਏ ਸ਼ਿਵੇਂਦਰ ਬਹਾਦੁਰ ਬਨਾਮ ਨਾਲੰਦਾ ਕਾਲਜ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬਾਡੀ [ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 1210 : 1962 ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਆਰ 144 : (1962) 2 ਐਸਸੀਜੇ 208 : (1962) 1 ਲੈਬ ਐਲਜੇ 247 : (1962) 4 ਐਫਆਈਆਰ 507 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ. ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ 15 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ।

12. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 8 ਤੋਂ ..... ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 45% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਿਯਮ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

55%. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 55% ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 8 ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨੀਵਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੋ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ ਉਹ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜੋ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਕ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ. ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 10 (ii) .... "ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਚੋਣ" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵੱਧ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ ਜੋ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਕੋਰ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 55% ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚੋਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ 55% ਸਕੋਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸਮਝਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਕੋਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 55% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ 55% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ..... ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

26. *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਲਈ ਖੇਡ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ 55% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸੱਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 55% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, *ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਚੋਣ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ* (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, *ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ *ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ* (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

27. *ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਰਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਨਸਿਫ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ* ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 1800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1292 ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 118 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਉਕਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 88 ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 88 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਕਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਪਕ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਟ-ਆਫ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਤਰ-ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ।

---

28 [2006] ਪੂਰਕ। 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 790: (2006) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 395

ਕੇਰਲ ਨਿਆਂਇਕ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1991,29 ਦੇ ਨਿਯਮ 7 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਯੋਜਿਤ:

> 50. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 26.3.2001 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲਬਧ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਕੀਤਾ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਆਈਏਐਸ, ਆਈਐਫਐਸ, ਆਦਿ) ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 7 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 26.3.2001 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 10 ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ 9 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਰਗੀ ਉੱਚ ਤਾਕਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜੱਜ ਹੈ.....
>
> xxx xxx xxx
>
> 62. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਟੈਸਟ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲਬਧ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

29 . **ਨਿਯਮ 7**. - ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ। (1) ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 2 ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ, 1958 ਦੇ ਭਾਗ 2 ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ 17 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੂਚੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ।

ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 7 ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ***ਕੇ.ਐਚ. ਸਿਰਾਜ*** (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ***ਪੀ.ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ***[30] ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰਕ ਨਾਲ:

> "65. ... ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 14 (.....) ਵਿੱਚ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੌਖਿਕ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਦੋਵੇਂ ਢੁਕਵੇਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਾਂਚ ਬੋਰਡ ਨੇ ਵਾਈਵਾ ਵੋਸ ਟੈਸਟ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਲਈ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੈਂਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਈਵਾ ਵੋਸ ਟੈਸਟ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

28. ***ਕੇ.ਐਚ. ਸਿਰਾਜ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨਮਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ***ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵੀ ਚੋਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ। ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਜੋ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਉਸ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਮਾਨੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ।[31] ***ਹੇਮਾਨੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ

---

30. [1984] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 200: (1984) 2 ਐੱਸਸੀਸੀ 141

31. [2008] 5 ਐੱਸਸੀਆਰ 1066: (2008) 7 ਐੱਸਸੀਸੀ 11

ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ* [32] *ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇ.ਐਚ. ਸਿਰਾਜ* (ਸੁਪਰਾ)। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "16. ... ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ ਕੇ ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਉਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਦੁਰਗਾਚਰਨ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾਚਰਨ ਮਿਸ਼ਰਾ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਹੈ..... . ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

29. ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਖੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੀਂਹ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਓਪਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਗੇਟਵੇ ਵਜੋਂ ਲਗਭਗ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।33 ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਟੈਸਟ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਟੈਸਟ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਫਾਇਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ, ਚੌਕਸੀ, ਸਾਧਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ, ਸਹਿਯੋਗ, ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

---

32 [1985] ਪੂਰਕ 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 657: (1985) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 417

33 ਲੀਲਾ ਧਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1981) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 159 ਪੈਰਾ 4.

ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ, ਅਨੁਕੂਲਤਾ, ਨਿਰਣਾ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਅਖੰਡਤਾ.34 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਹੀ ਚੋਣ ਲਈ ਆਦਮੀ ਦੀ ਖੁਦ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਦੋਵੇਂ ਮਿਲਣਗੇ"।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਚੋਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੋ ਇੱਕ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਉਹ ਦੂਜੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਧੀ/ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਵੇਕ ਛੱਡਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ / ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ / ਭਰਤੀ ਅਥਾਰਟੀ/ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਮੇਤ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਦੰਡ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ/ ਪਰੀਖਕ/ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਣ। ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਲਈ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜਾਅ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨਮਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

---

34. ਲੀਲਾ ਧਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਪੈਰਾ 5 ਦੇਖੋ

35. ਲੀਲਾ ਧਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਪੈਰਾ 6 ਦੇਖੋ

(ਡੀ) <u>ਨਿਯਮ ਚੋਣ ਲਈ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।</u>

31. ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣਾ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ, ਨੁਕਸਦਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਨਮਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸੂਚੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਅਕਸਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ (ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮਨਮਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿੱਥੇ ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ***<u>ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ</u>***,[36] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਇੰਟਰਵਿਊ, ਚੋਣ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ 'ਪ੍ਰੀਖਿਆ' ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

33. ***<u>ਐਮ.ਪੀ. ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨਵਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪੋਤਦਾਰ</u>***[37] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਾਰਟ-ਲਿਸਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

> "6. ... ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

---

36 (2009) 14 ਐਸਸੀਸੀ 210

37 [1994] ਸਪ. 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 665: (1994) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 293

ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਟੈਸਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਟੈਸਟ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਸਿਰਫ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣ ਸਿਰਫ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊ/ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਟੈਸਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

34. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ *ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਸੁੰਦਰਮਨ*[38] ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ:

> ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਨੋਟ 21 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। *ਐਮ.ਪੀ. ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਨਵਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪੋਤਦਾਰ [(1994) 6 ਐਸਸੀਸੀ 293 : 1994 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 1377 :* (1994) 28 ਏਟੀਸੀ 286 : ਜੇਟੀ (1994) 6 ਐਸਸੀ 302] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟਿੰਗ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ

---

38 [1997] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 792: (1997) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 664

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ (1993) 2 ਐਸਸੀਸੀ 310 : 1993 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 464 : (1993) 24 ਏਟੀਸੀ 123 : ਜੇਟੀ (1993) 2 ਐਸਸੀ 138] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ◌ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

35. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ *ਤ੍ਰਿਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਡਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਤ੍ਰਿਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਡਿੰਗਲ ਵੀ. ਡਬਲਯੂ.ਬੀ.*[39] *ਰਾਜ* ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟਿੰਗ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ। ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

> "38. ... ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ "ਐਲੀਮੀਨੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ◌ਾ◌ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਟੈਕਨੋਲੋਜਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 80 ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ "ਪੜਤਾਲ" ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ੩੦੯ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ "ਖਾਤਮੇ" ਅਤੇ "ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ" ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਸਹੀ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ।

---

39 [2008] 15 ਐੱਸਸੀਆਰ 194: (2009) 1 ਐੱਸਸੀਸੀ 768

36. ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਾਪੇਖਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਟਆਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। 40 ਇਹ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਰਮ ਰਹੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ/ ਗੈਰ-ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗੱਠਜੋੜ ਰੱਖਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ਈ) <u>ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ</u>

37. ***ਸ਼ਿਵਾਨੰਦਨ ਸੀਟੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ) ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

> 15. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਾਂ ਕਰਕੇ ਵਾਈਵਾ-ਵੋਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਕੱਟ ਆਫ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
>
> 16. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਵਾਈਵਾ-ਵੋਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਕੁੱਲ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਾਈਵਾ-ਵੋਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕੱਟ ਆਫ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 30 ਸਤੰਬਰ 2015 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਆਏ ਹਾਂ

---

40 ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੇਵਾ ਭਰਤੀ ਬੋਰਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਵੀ ਰਾਮਲਿੰਗਮ (1998) 8 ਐਸਸੀਸੀ 523

ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1961 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

38. *ਸ਼ਿਵਾਨੰਦਨ ਸੀਟੀ (*ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਸਲਾਮ ਸਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇੰਫਾਲ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ* ਵਿਖੇ ਮਣੀਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:

> "31. ... ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਵਾਈਵਾ-ਵੋਸ ਸੈਗਮੈਂਟ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਣਸੋਧੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਕਵਾਇਦ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੁਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

39. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਾ ਹੋਣ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

(ਐੱਫ) <u>ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।</u>

40. ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੰਕਰਸਨ ਦਾਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

> "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬੰਧਤ ਭਰਤੀ ਨਿਯਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ। ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਭਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

---

41 [2024] 8 ਐਸਸੀਆਰ 885 : 2024 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 647

ਰਾਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਰਤੀ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

41. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ***ਸ਼ੰਕਰਸਨ ਦਾਸ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ***ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ*** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ 15 ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਚੋਟੀ ਦੇ 7 ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ. ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਾਧਨ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਲੈਕਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਵੇ।

ਸਿੱਟੇ

42. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

(1) ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;

(2) ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਲੈਕਟ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਨਮਾਨੀ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ;

(3) ***ਕੇ. ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ***ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ***ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਰਵਾਹਾ*** (ਸੁਪਰਾ) ਸਿਲੈਕਟ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ***ਕੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ (ਸੁਪਰਾ)*** ਸਿਲੈਕਟ ਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ;

(4) ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਭੇਦਭਾਵ ਰਹਿਤ/ ਗੈਰ-ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਾਂਝ ਹੋਵੇ।

(5) ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਚੁੱਪ ਹਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ;

(6) ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਭਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਾਧਨ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

43. ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਰਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016